

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Andreae Alciati Emblemata

Alciati, Andrea

Patavii, 1661

Vnum nihil, duos plurimum posse. Emblema XLI.

[urn:nbn:de:bsz:31-127360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-127360)

Vnum nihil, duos plurimum posse.

EMBLEMA XLI.

LAERTAE genitum, genitum quoque Tydeos vna,
 Hac cera expressit Zenalis apta manus.
 Viribus hic praestat, hic pollet acumine mentis,
 Nec tamen alterius non eget alter ope.
 Cum duo coniuncti veniunt, victoria certa est:
 Solum mens hominem, dexterae destituit.

COMMENTARI.

PROPONITVR *ἀγάρμω* in quo
 sunt expressæ, & mutuo coniunctæ ef-
 figies Vlyssis, habitu ducis militaris, in a-
 ctu loquentis; & Diomedis, habitu itidem
 militari, galea, hasta, & clypeo armati, quo-
 rum alter prudentia & consilio, alter firmi-
 tate virium commendabilis. Cur autem
 hic Vlyssi catulus attributus? an ob sagaci-
 tatem significandam? an quod post varios
 errores in patriam redux a cane cognitus

fuerit? Editio Lugdunensis viro armato
 senem, barba & tunica philosophum, maxi-
 mum codicem gestantem, opponit. Nec id,
 meo iudicio, malè.

EMBLEMATIS huius typum ob-
 seruo apud Homerum Iliad. x. quo loco
 vna cum Agamemnone & Menelao Ne-
 stor consulat de mittendis exploratoribus
 in Troianorum castra. Hanc in se provin-
 ciam recipit Diomedes, animi magni vir, si
 tamen

II.
 Fon: Em-
 blematis.

tamen ei socius aliquis vna profectu
adiungatur. Eius hæc verba;

νέσσορ, ἔμ' ὄρωσ' ἔτι κραδίη καὶ θυμὸς ἀγ-

νός, ἀνδρῶν δυομετέων δύνασ' ἐρατόν ἐγγύς

ἴόντα

πρώων, ἀλλ' ἔτις μὲν ἀνὴρ ἄμ' ἔποιτο καὶ

ἄλλος.

μᾶλλον θαλαπρωίη καὶ θάρσα λαδῆρον ἔσαι,

σύντε δ' ἰσχυρὸν μίνα, καί τε ἀπὸ τοῦ ἰ-

νόσεν,

ὄππως κέρδος ἔη μοῦνος δ' εἴπερ τε νοήσῃ

ἀλλὰ τε οἱ βράσων τενόος, λεπτή δέ τε

μῆτις. id est,

Nescio, me mouet cor, generosusq; animus,

Fortiū hostiū subire castra, qua propè sunt,

Troianorum: sed si sit aliquis vir, qui me

sequatur.

Maior erit mihi fiducia, & audacius erit

Euntibus vna duobus: namq; hic ante il-

lum cogitat

Qualiter vtile sit: solus verò quanquam in-

telligat,

Tamen ei tar dior animus, & consilium im-

becillius.

Vide adagium, Duobus pariter euntibus, v-

bi postrema pars horum Homeri verbo-

rum sic redduntur.

At mihi si quis alius veniat comes, ille su-

thius

Solamen, fueritq; simul fiducia maior,

Si duo coniuūcti veniant. Deim hic prior illo,

Si qd opus factū videt. Atqui solus & vnus

Quamuis perspicat, tamen est mēs segnior

illi, &

Consilium tenuē.

Plutarchi disputatio, qua ciuilem homi-

nem informat, huc facit, cum ita dicit: ἂν

δ' ἢ τις ἰσχυρός, ἐπιφάνης δέ καὶ μεγάλ-

η ἀρετής, ἀντὸν ὄπι ταῦτα τὰς ἀντα

πρώτων, ἢ τα προσελιδαι τὸν φίλον, ὡς

ὁ Διομήδης,

εἰ μὲν δὴ ἔταρόν γε κελεύει' ἱμαυτὸν ἰ-

λιδαι.

πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θελοιο λα-

δοίμην;

Cum res aliqua proponitur, magna quidem

illa neq; illustis, sed ardua & difficilis, la-

borum & operis socium tibi amicum assu-

mito, ut Diomedes: Quod si mihi alterum

adiungi iubetis, inquit, qui tandem possim

oblivisci diui Vlyssis? &c. Eundem Home-

Nonne Vlysses, ait ille cum Diomede de-

liguntur, veluti consilium & auxilium, &

mens & manus, animus & gladius? Attingit

etiam Claudianus, cum sic cecinit in sexto

Consulatu Honorij:

Nunc mihi Tydidem attollant carmina

vatum,

Quod iuncto fides Ithaco patefacta Dolonis

Indicio, anpibusq; simul, religataq; semuo

Thracia, sopiti penetraverit agmina Rhesi,

Graiaq; rettulerit captas ad castra iugales.

Et Ouidius in oratione Vlyssis:

Deniq; de Danais q; te laudate, petiro?

At sua Tydides mecum communicat, acta,

Me probat, & socio semper confidit Vlysse.

Est aliquid de tot Graicrum millibus vni

A Diomede legi, nec me fors ire iubebat.

LAERTÆ genitum] id est, Vlysses,

Laertæ & Anticleæ filium. Fuit enim Laer-

tes pater Vlyssis, vt liquet ex eadem ora-

tionem Ouidij:

Nam mihi Laertes pater est, Arcecius illi,

Iupiter huic.

Vlysses rex fuit Ithacæ & Dulichij insula-

rum, vir multifidus, & astutus admodum,

imò Græcorum omnium callidissimus, fa-

cundissimus, & ingeniosissimus, egregius

bello, consilio, & laborum patientissimus;

ideoq; in Troiano bello multa prudenter

perfecit, cuius nomine tota Odysea Ho-

meri conscripta, & passim de illo facit mē-

III.
Laertes.

Vlysses.

Tydeus.

Diome-

des.

prote-

protegentem percussit: quapropter illa indignata multas ei miseras attulit, vxorem eius etiam adulteram fecit. Quare cognita, Bonus homo domum redire noluit, vt idem Homerus. De Vlyffe preterea & Dio mede multa eleganter Dict. Cretenſis, in sex. illis l.bris, quos de bello Troiano scripsit.

Hac cera] Has in cera effigiandi artes non ignoro antiquissimas esse, sed an ad illud perfectionis fastigium olim peruenerint, quo hodie sunt, dubitare me faciunt insignia hac arte elaborata opera, quae passim me videre memini, quibus sane ad vitam praeter spiritum nihil defuisse vel Iouem lapidem iurasses.

Zenalis.

Zenalis] Quis ille fuerit, adhuc clam me esse fateor: ingenue: puto equidem nomen esse cuiusdam egregij pictoris, qui eta te Alciati non minus celebris fuit, quam Alexandi tempore Apelles, aut Lysippus, alter pictor, alter: statuarius: nisi aliquis malit esse nomen quiddam fictitium. Sed haec dum in hac obscuritate cum Minoe vacillans haerere, lucidissimam faciem nobis industria Pignori] (vt solet in his talibus) praetulit, sic enim ille: Bernardus Zenalis Tarusiensis, acutus pictor & architectus, scripsit de Pictura, teste Ioanne Paulo Lomatio, qui eiusdem non semel meminit. Bonaventura Castillioneus: Quatuor praeterea orbis eodem in marmore conspicitur, ex quibus testimonio Bernardi Zenalij Architectonices peritissimi, noster Alciatus existimat, aquas ab Agonalibus vel aliunde labentes, per cuniculos ex orbibus insilentes, copiam eorum indigenti populo subministrasse.

Viribus hic praestit] Diomedes valet corporis viribus.

Hic pollet acumine mentis] Vlysses pollet consilio & perspicacitate.

Nec tamen &c.] Alter alterius ope indiget.

Cum duo conuulsi &c.] Alludit ad illud Homeri Iliad. κ. σύν τε δὲ ἔργων ἄνευ.

Solum mens hominem, &c.] Consilium viribus distitutum parum conducit: contra verò corporis robur consilij expert, facti sua in praecipua ruit. Isocrates Paranesi ad Democ. ράμην δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ἀφιέλυσεν, ἀνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἐβλάβε. καὶ τὰ μὲν σώματα καὶ ἀσκούτων ἐκίσχυσε, ταῖς δὲ τῆς ψυ

χῆς ἐπιμελείς ἐπεσκότησεν.

DOCET Emblemata, nihil egregium, nihilq; magnificentum perficere bellè posse, in his potissimum, quae bellica negotia respiciunt, nisi maturo consilio coniungantur corporis, vires, id est, nisi iuuentu robustiorum viuacitas, senum & eorum, qui valeant experientia, ductu regatur. Non enim solum viribus, aut velocitibus, aut celeritate corporum res magna geruntur, sed consilio, ratione, sententia. Proinde Sophocles: γινώσκαι μὲν ἔργων τῶν ἐν ἀνδράποισ τῶν φοί.

IV. Consilium & vires.

βυλὰ τὰ δ' ἐξίπραξας, ἢ χερῶν σβινες.

Hominum quidem rationibus opera fiunt ac enutrientur: sed eas res consilia effecerunt, non manuum robur. Huc refer pro uelutium ἔῖς ἀνὴρ, ἢ εἰς ἀνὴρ. Vnus vir, nullus vir, quo intelligitur quantum conferat mutuuum auxilium in rebus arduis, & alioquin difficilibus. Quam ob causam apud

Mercurius geminus.

Aegyptios Mercurij gemini simulachrum sic effictum conspicebatur, vt alterum senili esset vultu venerandum, alterum florente iuuenta: vt significaret eum, qui Rei publicae munia obire nitet vellet, cum animi praedicta vires habere debere coniunctas, quod alterum alterius egeat adminiculo Aristoteles 8. Moral. Nicomach. σύν τε δὲ ἔργων μὲν, καὶ γὰρ νοῦσαι, καὶ πράξαι δύναται τερος. &c. hoc est: Pariter autem si duo iter faciant, & maiora mente concipere, & plura conficere poterunt. Quod perspicue declarat Sallustius initio Catilinarij belli: Diu magnum inter mortales certame fuit, vine corporis, an virtute animi, res militaris magis procederet. Nam & priusquam incipias, consulto, & ubi vtrumq; per se indigens, alterum alterius auxilio eget. Lege Plutarchi disputationem pulcherrimam, An seni gerenda Respublica. sit. Sed occurrat mihi Hesiodi istuc:

πλείων γὰρ πλείων μελίτη, μείζων δ' ἔπιδυκκ. id est,

Plus augere potest multorum industria vires, idemq; Homericum ex Iliad. μ.

πλείων δὲ τί ἔργον ἀμεινον.

Quid verò Euripideum hoc scies praeteream ex Phoenissis?

--- εἰς δ' ἀνὴρ ἢ πάνθ' ἔρα. vel illud ex Heraclidis,

μῖος γὰρ χειρὸς ἀδενὸς μάχη.

In id quadrat elogium de Fauno Aboriginum

num rege, quod in 7. retulit Dionysius Halicarn. *δὴν μὲτὰ τοῦ ἀσπασίου τὸν ἄνδρα τὸν ἰσχυρὸν ἔχοντα τὸν ἀσπασίον*. *vir & impiger & consultus*. De Mithridate sic Patereulus: Consilij dux, miles manu. Idem Pacatus panegyrico Theodosij, dux consilio, miles exemplo. Sed placet admodum quod fuit memoriae prolium de Lælio & Scipione, quorum amicitia non minus quam consilium de rebus magnis celebrabatur. Itaque qui gloriae Scipionis inuidebant, dicebant cum esse egregiorum facinorum histrionem; nempe Lælium illius collegam gestorum: Scipionem præclara quædam gerere, sed Lælij consilij. Tradit Iul. Capitolin. Antoninum Pium nec in bellicis, nec in ciuilibus negotijs aliquid statuisse, prius quam sumpto cum viris grauib. consilio; dicebat enim equius esse ut tot & talium virorum consilium sequeretur ipse, quam ut tot præclari homines ab vnus consilio penderent. Vicem duorum sustinere difficile esse dixit Iurise. in l. si plures. §. nam difficile. ff. de pact. Difficile est, ait, ut vnus duorum vicem su-

stineat. In hanc sententiam pulchre Aristoteles 2. Polit. Tamen Ausonius in Tumulis hoc elogio donat Antiochum: *Consilij belloq; bonus, quæ copula rara est*: Quo nomine celebratur Traianus apud Plinium Panegyrico, ciuitas Atheniensis à Pericle, idemq; Pericles à Thucydide, De consilio, deq; viribus ad res maximas vnâ gerendas coniunctis, adduxi nonnulla, sed addo isthæc ex declamatione Quintiliani 317. Inter præcipuas vires est, Imperatorem non pugnare aliquando. Sic extrahitur hostis: sic imperus subito partis aduersæ mora frangit: sic interclusos commeatibus, in deditonem venire, fame cogimus. Itaque hercè legimus militem roburum, legimus iuuenem: Imperatorem facimus senem. In illis enim vis corporum, & manus sola spectatur: in his, consilium, & ratio, quæ bona procedentis ætatis, in locum virium subeunt. Ipsum præterea nomen Imperatoris satis significat, non exigere, manum ipsius. Imperator enim debet præcipere, Sed de his satis.

*Imperato-
ris & mi-
litis mu-
nera.*

Firmissima conuelli non posse.
EMBLEMA XLII.

